

Sint-Pauluskrantje

28ste jaargang | nr. 7

oktober 2018

EUCHARISTIEVIERINGEN OKTOBER 2018

Zondag 7 oktober - 10.30u - Koormis voorgedaan door pastoor Paul Scheelen - Feest van Onze-Lieve-Vrouw van de Heilige Rozenkrans. De mis wordt opgeluisterd door het vrouwenkoor "Donne Domenica" Omstreeks 11.45u: Processie met Scheldewijding. Titularis-organist Nicolas De Troyer.

Zondag 14 oktober - 10.30u - Koormis ter afsluiting van het octaaf van Onze-Lieve-Vrouw van de Heilige Rozenkrans, voorgedaan door pastoor Paul Scheelen, preek door diaken Frank Morlion. Muzikale omlijsting door het mannenkoor "Animato". Titularis-organist Nicolas De Troyer.

Zondag 21 oktober - 10.30u - Solistenmis met kindernevendienst voorgedaan door pastoor Paul Scheelen.

Voorafgaand om 9.30u voorbereiding van de viering met de ouders. Met Ortwin Lowyck, viool, en titularis-organist Nicolas De Troyer.

Zondag 28 oktober - 10.30u - Gregoriaanse mis voorgedaan door Pastoor Paul Scheelen. Met medewerking van de "Schola Gregoriana Cantabo"

LIEF EN LEED IN ONZE PAROCHIEGEMEENSCHAP

Gedoopt:

Marilou Hoebrechts 2 september

Gehuwd

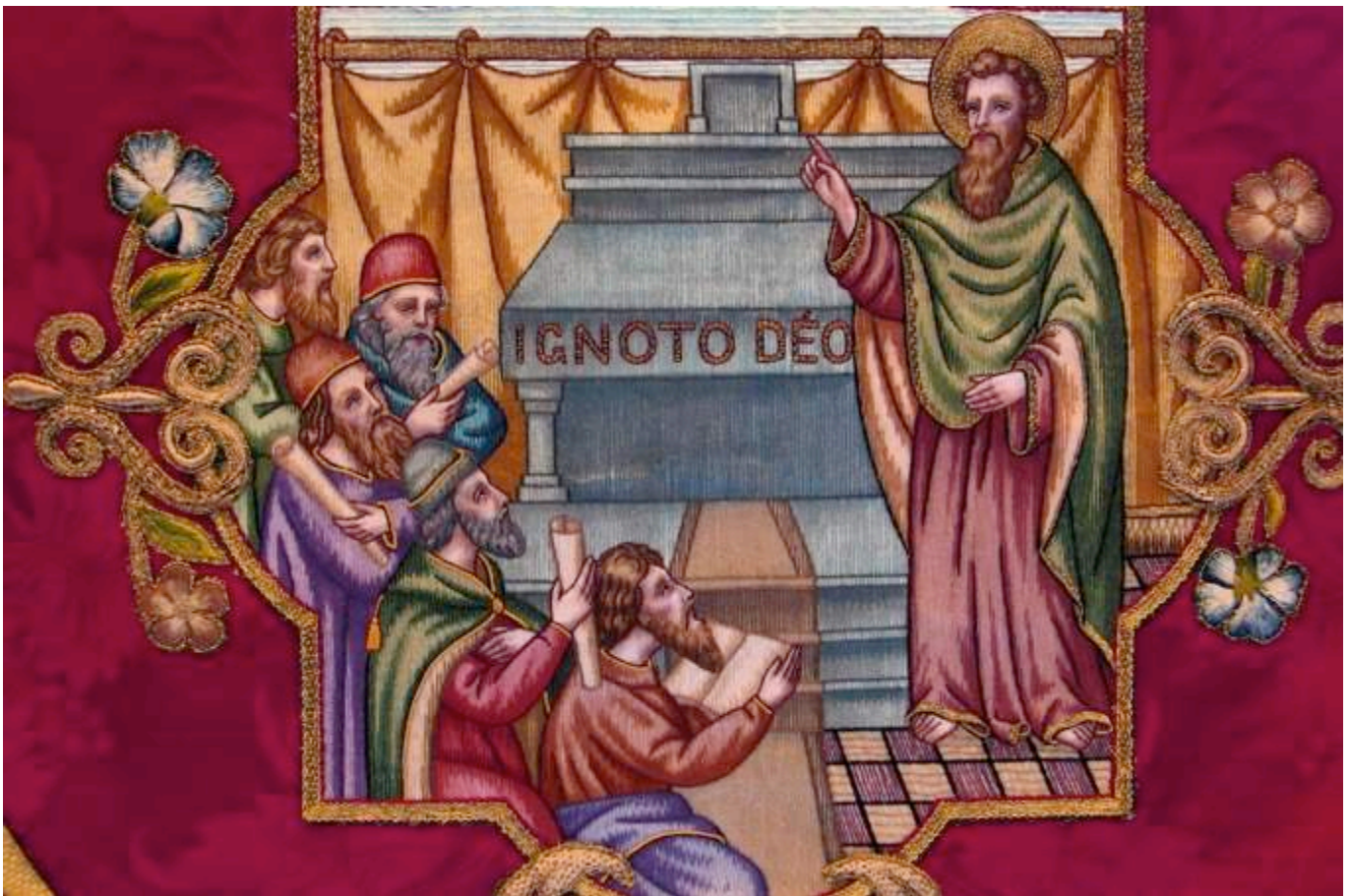
Noeska Leys en Bert Heylen 22 september

Overleden:

Paul Goossens uitvaart 8 september
Roland Van Wanrooy gedachtenisviering 15 september

DOSSIER: HEILIGE PAULUS VERBEELD IN SINT-PAULUS

8. "Wat een kapmantel vertelt over een desillusie..."

Mooi bebaard, verfijnd gekapt, verkondigt Paulus nonchalant de blijde boodschap aan een groepje intellectuelen; boekrollen en filosofische traktaten in de hand. Blootvoets staat hij daar, toegesneld vanuit Klein-Azië, duizenden kilometers verwijderd van zijn geboortestad.

Sommige toehoorders hebben bedenkingen terwijl anderen scherpzinnig luisteren. Armen worden in elkaar verstrengeld om duidelijk afstand te houden, weerwerk. Je voelt iets van spanning in die religieuze ruimte bij dat altaar met, geblokletterd: 'Ignoto Deo'. Een goudkleurig gordijn sluit de buitenwereld af. Het borduurwerk is een flash uit dat bewogen leven van Paulus, prachtig weefstuk op een 18e-eeuwse kapmantel, draadje voor draadje, kleurrijk uitgewerkt. Gouddraad, blaadjes en bloemen omkaderen dit schitterende naaldwerk door zorgvuldige handen gecreëerd. Waarover gaat dit? Wat steekt er achter dit beeldverhaal? Het verbeeldt letterlijk een moeilijke passage, een moment van zware desillusie tijdens Paulus tweede reis, een bijna onmenselijk avontuur.

De ambitie van Paulus

Ooit was het de ambitie van Alexander de Grote alle volkeren te verbinden onder eenzelfde cultuur. Paulus heeft een soortgelijk ideaal voor ogen: "Oost en West één maken tot één levend lichaam van Christus". Hij onderneemt die route van Alexander de Grote maar dan wel in omgekeerde richting.

In het jaar 46 n.C. vertrekt hij vanuit Antiochië richting Klein-Azië (of de huidige westkust van Turkije) tot aan de Zwarte Zee. Een moeilijke tocht. Het Nur-gebergte met passen boven de 2200 meter. Sneeuw, regen, modder. De 4000 meter hoge Cilicische poort naar het centrale bergland van Anatolië. Zuidoostelijke Turkije door.

In Lystra (huidige Konya) ontmoet hij een van zijn eerste leerlingen, Timotheüs. Paulus liet heel opmerkelijk deze zoon van een joodse moeder en een Griekse vader besnijden en nodigde hem uit als reisgezel. Dwars door Galatië (huidig Ankara), ondanks de vele struikrovers, trokken ze samen naar het Noorden. Hoge bergen, steile rotsformaties, dichte bossen.

Een onwaarschijnlijke route om aan oud- of nieuwgelovigen te tonen dat geen enkele barrière het visioen van Christus kon tegenhouden. Maar de tocht heeft te veel van hem gevraagd en Paulus moet door ziekte zijn plannen aanpassen. Het wordt voor hem onmogelijk om tot de uiterste grenzen van het Romeinse Rijk te evangeliseren, het woeste Bitynië. Hij moet op krachten komen. De kust van de Aegëische zee wordt zijn doel, een zware tocht van zeshonderd kilometer.

In zijn boek de Handelingen schrijft Lucas: *"In Mysië gekomen maakten zij aanstalten om naar Bitynië te reizen, maar de Geest van Jezus stond*

het hen niet toe. Zij trokken dus door Mysië en gingen naar Troas. Daar had Paulus 's nachts een visioen: er stond een Macedoniër voor hem die hem smeekte: steek over naar Macedonië en kom ons te hulp..... We maakten eruit op dat God ons geroepen had om hun het evangelie te verkondigen." (Hand. 16,7)

De sprong naar Europa

De roep om hulp van de Macedoniër wijst op de bedreigende sfeer die overheerste in de bezochte steden. Het antwoord op die angst werd de voedingsbodem voor de snelle verspreiding van het christendom. De veroveringen van Alexander de Grote en van de Romeinen hadden de goed gestructureerde steden ontwricht door de vele, opgedrongen kolonisten. In deze atmosfeer bracht de boodschap van Paulus een leer van broederschap en de agape als liturgisch middelpunt.

Zijn reusachtige apostolische reis duurt tot 53 na Christus. In die tijd steekt hij over naar Griekenland en Macedonië in Europa, waar Filippus zich bekeert. Paulus en Filippus worden uiteindelijk afgeranseld en in de gevangenis gegooid. 's Nachts was er echter een aardbeving en de gevangenisbewaarder liet zich door hun getuigenis bekeren. Hierdoor komen ze de volgende morgen vrij. Zo trokken ze naar Tessalonica, Berea en Athene, om vervolgens via Jeruzalem terug te keren naar Antiochië.

Athene

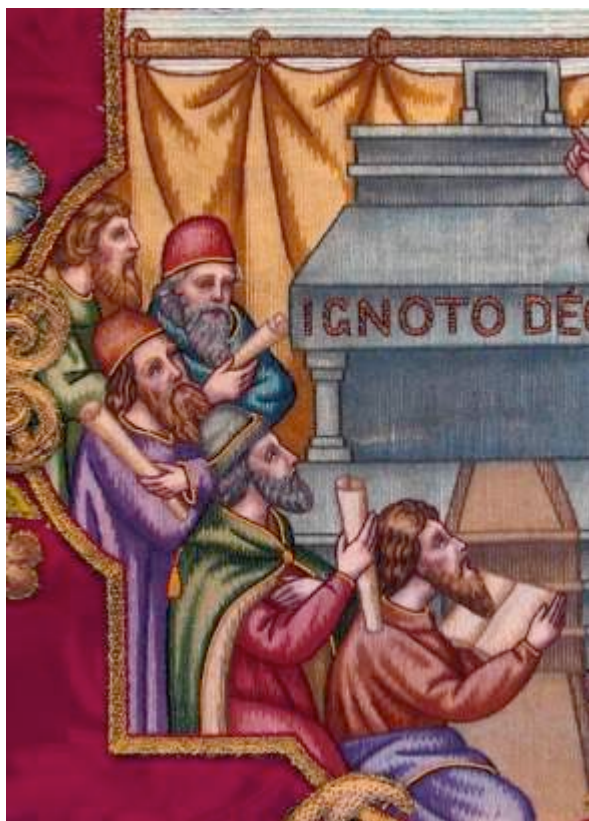
Verloren grootheid maar filosofie en cultuur ten overvloede. Hier zal Paulus geconfronteerd worden met een zware desillusie.

Na een obligaat bezoek aan de synagoge hield hij hier zijn tweede grote redevoering op de Aeropagus zonder bijbelse referenties maar met filosofische argumenten voor epicuristen en filosofen.

In dat fijn borduurwerk zie je hem staan in het hart van de Griekse cultuur.

Wat had hij zich geërgerd aan al die godentempels waarvan er een gewijd was aan de onbekende God, "ignoto deo".

In alle Griekse steden werd zo'n tempel voorzien naast talloze heiligdommen toegewijd aan Aphrodite, Apollo, Artemis, Zeus, Demeter, Dionysos en vele anderen. Om het zekere voor het onzekere te nemen voorzag men een bedehuis voor een onbekende God die men wellicht vergeten was.

Over deze vergeten, verwaarloosde God wilde Paulus het hebben. Over de "Onuitsprekelijke" die krachtiger is door zijn liefde dan de dood, wilde hij discussiëren. Maar Paulus ging echter uit als een nachtkaars. "We zullen u later nog wel eens horen" zeiden ze fijntjes. Nee, hier werd hij niet weggejaagd of weggehoond door joodse broeders. Het was veel erger. Nooit meer zou hij nog een voet in Athene zetten. Met een kater kwam hij rond het jaar 50 in Korinthe aan. Een bruisende, internationale en multiculturele stad met een half miljoen inwoners. Anderhalf jaar heeft hij daar gewoond

bij een vluchteling-koppel, Priscilla en Aquilla. Het waren geloofsgenoten en tentenmakers zoals hij.

Hier begon hij een nieuw zendingswerk: schrijven naar de kerkgemeenschappen, onder andere twee brieven naar de Tessalonicenzen.

Tot driemaal toe zal hij later nog terugkeren naar deze bloeiende maar ook stormachtige christelijke gemeenschap.

Paulus beëindigde zijn tweede reis per boot. Eerst naar Efeze en zo naar de Palestijnse kust, 900 km... Verder te voet door Fenicië naar zijn vertrekbasis: Antiochië in Syrië. Een bewogen reis.

(wordt vervolgd) Paul Scheelen

EERSTE COMMUNIE PROJECT

Uitnodiging voor de "EERSTE COMMUNIE 30 mei 2019," Sint-Pauluskerk, Antwerpen

Zit je kind in het tweede leerjaar of is het 7 jaar, dan kan het deelnemen aan een fijne voorbereiding voor de Eerste Communie. Met Eerste Communie vieren we dat je kind voor het eerst helemaal meedoet met de eucharistieviering.

Maar wat is dan die eucharistie?

Hoe ervaren dat de lieve God heel nabij wil zijn zoals Jezus heel veel van mensen hield?

Waarom is die Jezus een échte vriend voor mij?

Wat zijn dat knappe verhalen die over hem verteld worden?

Mag ik mijn handjes ook uitsteken om het brood van Jezus te ontvangen?

In de Sint- Paulusgemeenschap, richten we ons op een thuisopvoeding binnen het gezin, omdat de liefde en gezinswarmte de sleutel is om het geloof in God bij kinderen te kunnen laten groeien.

Voor gans het voorbereidingsproces krijgen de ouders eerst catechese, onder de leiding van Pastoor Scheelen. De ouders brengen nadien de inhoud over aan de kinderen thuis. De kinderen maken voorbereidingen in het gezin en daarna komen alle gezinnen samen in de kerk om te delen, elkaar te ondersteunen en samen in gemeenschap te vieren. Dit proces wordt regelmatig herhaald vanaf oktober 2018 tot 30 mei 2019, de dag van de Eerste Communie.

De inhoud is opgebouwd vanuit eenvoudig kindvriendelijke verhalen van de bijbel, de eigen ervaringen van het kind, liedjes, knutselwerkjes, tekeningen e.d.. De essentiële betekenis van: "bidden", "het kruisteken", "brood en wijn", "de structuur van een mis", "te

communie gaan" en "hoe God Liefde is", wordt op een eenvoudige wijze uitgelegd.

Doorheen gans deze werkwijze groeien de kinderen naar hun eigen geloof samen met hun ouders, andere kameraden, gezinnen en de Sint-Paulusgemeenschap, zodat de "Eerste Communie" een mijlpaal wordt van hun eigen weg samen met Jezus.

U bent uitgenodigd op onze allereerste bijeenkomst voor de ouders/peter/meter. Dit gaat door in de Sint-Pauluskerk, Antwerpen, Sint-Paulusstraat nummer 22 op **vrijdagavond 5 oktober 2018, te 19:30u.**

Gelieve wel, om praktische redenen, uw aanwezigheid te bevestigen, of als u deze avond niet kan vrijmaken maar u zou graag op de hoogte willen blijven van dit initiatief, contact op te nemen met Dirk van Gogh (van.gogh.dirk@skynet.be - 0473 96 16 25)

NB. Vrije parking op de binnenplaats van de St.-Pauluskerk met ingang aan de St. Paulusstraat tussen nrs. 22 en 20.

Pastoor Paul Scheelen

KINKHOORNS FLUISTEREN IN JE OOR OVER VERRE ZEEËN EN DE GEHEIMEN VAN HET LEVEN

Tweede en laatste deel

Dat van die "geheimenissen van het leven" is geplagieerd uit het Sint-Pauluskrantje van maart 2011, toen onze pastoor de kinkhoorns vermeldde in een artikel over de Calvarietuin. Want, zoals hij toen schreef, er waren ooit tientallen van die kinkhoorns in het potas en metselwerk van de namaakbergen bevestigd.

In 2018 moet je al goed zoeken om er nog eentje te vinden, een merkwaardig gebleekt exemplaar, aan de kant van de geknieelde Petrus met zijn haan, maar dan een meter of drie boven de grond. Waarom sleepten de pelgrims, die van Palestina terug naar Antwerpen kwamen, die zware kinkhoorns mee? Ik schat een flink exemplaar toch wel op twee kilo, misschien drie, dat weegt zwaar door in je handbagage.

Het begint misschien bij het evangelie van Lucas, wanneer Jezus in het 9de hoofdstuk aan zijn laatste reis naar Jeruzalem begint. Onderweg willen de Samaritanen Hem geen onderdak verlenen en daarom hebben de temperamentvolle Jacobus de Meerdere en zijn broer Johannes een in verhouding wat bizar voorstel:

"Heer, wilt U dat wij vuur uit de hemel afroepen, dat hen zal verteren?". Jezus vindt dat gelukkig geen goed plan: "Hij draaide zich naar hen om en wees hen streng terecht". In het evangelie van Marcus had Jezus de twee broers al de bijnaam "boanerges" = "donderzonen" gegeven; het duidt op twee stevige, vurige kerels met pit.

De voornaamste redenen om met een kinkhoorn uit Palestina terug te komen hebben volgens mij te maken met veiligheid en bijgeloof. Veiligheid, omdat je onderweg contact kon houden met je medereizigers, door er op te blazen en bijgeloof omdat, tijdens een onweer, het algemeen geweten was dat je "de donder kon bedaren" als je op een kinkhoorn blies. En daar zitten we weer terug bij de

donderzonen, Jacobus en Johannes. Op oude albasten beelden wordt die Jacobus, het prototype van de pelgrim, afgebeeld met kinkhoorns. De bekende platte "coquilles Saint-Jacques" zouden pas later met de pelgrimstochten naar Compostella geassocieerd worden.

Een Scandinavische legende verhaalt dat een reuzenkinkhoornslak met haar slijmspoor de Melkweg deed ontstaan. In Spanje wordt die Melkweg de "weg van Sint-Jacob" genoemd en de bedevaartweg, de camino, als een weerspiegeling van de Melkweg op aarde. Daar heb je weer het verband met die kinkhoorn als onmisbaar attribuut voor de pelgrim.

Van Esbroeck-Coppens, de befaamde beeldhouwers, die in de late 20ste eeuw onze Calvariebeelden in de tuin hebben gerestaureerd, dachten dat de tot pelgrimstocht veroordeelden verplicht een kinkhoorn moesten meebrengen, om te bewijzen dat ze in Palestina waren geweest. Dat kan, maar we hebben er tot dusver geen documentatie over gevonden. Grote, gelijkaardige wulken vond je ook op de stranden van de Noordzee, dichtbij. Als je in

2018 vanuit Friesland op pelgrimstocht naar het Zuiden vertrekt, dan doe je de eerste 120 km over het "Jabikspaad". Dat pad wordt aangeduid met een kinkhoorn, dezelfde wulk die je nu met wat geluk nog vindt op de Waddeneilanden.

Een kleine delegatie van de Sint-Pauluskerk mocht in het begin van deze zomer op bezoek bij de dochters van dat kunstenaarskoppel Van Esbroeck-Coppens. Het werd een wonderlijke namiddag in Zoersel, die begon bij de oude linde, die nu het geheugen van Zoersel is. Het werd een hartelijk gesprek, dat waarschijnlijk in de nabije toekomst zal leiden tot een mooie thuiskomst van een ander origineel werk uit de Calvarietuin. Maar bij dit afscheid kregen we een kinkhoorn, één van de exemplaren die in de voorbije decennia zomaar op de grond van de Calvarieberg lagen. Binnenkort stellen we hem tentoon in één van onze vitrinekasten, hij is nu te uniek geworden om terug buiten te hangen.

Hij hoort samen met de tekening op de foto, gemaakt door de kunstenaar als kind. Goed voor een 9 op 10!

We hebben die kinkhoorn allemaal even tegen onze oren gehouden, even de Middellandse Zee gehoord uit de 17de of 18de eeuw, even van de geheimenissen mogen proeven die erin sluimeren, gedurende een seconde een pelgrimsverhaal opgepikt. Een kinkhoorn, die is nooit leeg.

Armand Storck

Bron Jabispaad: Nederlands Genootschap Sint-Jakob

PRISON DU STEEN

Het Steen, in de 16de eeuw werden hier regelmatig ketters geëxecuteerd, blijft tot 1823 een "Huis van Bewaring".

In 1842 wordt het Steen stadseigendom, in 1864 opent dan een eerste museum van Oudheden en Paleontologie, in 1952 werd het een nationaal scheepvaartmuseum. Na sluiting van het museum

en jaren van verloedering is men nu bezig met de ontmanteling van de overvloedige gebouwen rond het Steen. Maar dat heeft men blijkbaar veel vroeger ook al eens gedaan.

En welke toren zie je op de foto? Jawel, de Sint-Paulustoren! Van wanneer zou die foto dateren?

Walter Geluyckens

INTENTIEBOEK

Voor het hoofdaltaar staat een tafeltje met daarop een opengeslagen boek, een intentieboek. Bezoekers kunnen hierin hun gebedsintenties neerschrijven. De pastoor voegt deze intenties iedere zondag in een moment van stilte bij de overige gebedsintenties.

Heeft de Chinese bezoeker hier nu een gebedsintentie neergeschreven of schreef hij gewoon dat dit een heel mooie kerk is?

Laat ons er vanuit gaan dat hij in onze mooie kerk, ver van zijn land, God even wou bedanken voor al dat mooie en Hem vragen veilig weer thuis te komen.

我在此所皆健康之小可也。 Emilio

Walter Geluyckens

BBQ IN DE TUIN VAN DE SINT-PAULUSKERK

*Beste bewoners van de Sint-Paulusstraat,
Op zondag 16 september houden we ons volgende, langverwachte feest
in de tuin van de Sint-Pauluskerk. Het uitgelezen moment om je burens
(beter) te leren kennen.*

*We stellen voor dat iedereen zeker eigen vlees/vis/vegi meebrengt voor
de BBQ. Drank, brood en groenten kopen we
gezamenlijk aan (hopelijk met behulp van subsidies van stad
Antwerpen).*

*Kom je? Vul dan het invulstrookje hiernaast in en steek het
vervolgens in de brievenbus van Sint Paulusstraat 10. Zodra we zicht
hebben op het aantal deelnemers, nemen we terug contact met je op
om alles verder te regelen.*

Vriendelijk groeten van het Sint-Paulusfeestcomité.

Met deze uitnodiging bereikte het Sint-Paulusfeestcomité een hele groep jonge gezinnen, die pas of iets langer in de buurt kwamen wonen. Zo'n 50 deelnemers schreven zich in. Mooi nazomerweer, een top locatie, speelruimte voor de kinderen, elkaar wat beter leren kennen, gezamenlijk kokerellen, wat is er mooier.

Zelf arriveerde ik net na de BBQ en voor het dessert. "Wie van jullie gaat er mee naar hondjes zoeken in de kerk?" vroeg ik aan de kinderen. Ze sprongen van hun stoel en verdwenen in de kerk waar Freddy klaar stond met zoekbladen en schrijfgerief. De ouders vroegen of ze de kerk ook mochten bezoeken. Dacht je dat ik nee zou zeggen? Een enthousiaste groep volgde de gids. Het werd een korte rondleiding, een smaakmaker om terug te komen en dat gaan ze zeker doen. Tijd voor het dessert, ieder had wat eigen baksel meegebracht en ik geloof er zit bak talent in deze buurt.

Een schitterend idee om jonge mensen samen te brengen en kennis te laten maken met de parochie. Bedankt Edith en Pieter voor de prachtige initiatief.

Walter Geluyckens

BEGEESTER(EN)DE BAROK

Nee, de bedoeling van dit artikeltje is niet om u weer eens naar één van onze lezingen te lokken, hoewel u natuurlijk altijd meer dan welkom bent om de laatste van dit barokjaar bij te wonen. Wij willen dit keer ook het boekje met dezelfde titel niet aan de man brengen, er bestaat trouwens veel kans dat u die schitterende uitgave van pastoor Paul Scheelen al heeft. Wij willen u met de titel op de hoogte brengen van een schitterende, intieme fototentoonstelling in de Sint-Pauluskerk.

Om als barokke kunst, in dit geval fotografie, beschouwd te worden, moet het werk beschikken over een aantal kenmerken en deze kunstwerken van fotografe Claar der Kinderen nemen volgende barokke elementen duidelijk mee: ze nodigen je uit om in het verhaal te kruipen; de toeschouwer neemt er aan deel, wordt getriggerd om te kijken; de 3D-effecten geven diepte aan het kunstwerk en verschalken het oog, dat ongemerkt verder in de scène getrokken wordt; het clair-obscur en de beweging brengen een emotie teweeg. In het woord 'emotie' zit beweging vervat; het gaat om het in beweging brengen van onze gevoelens.

Het is niet verwonderlijk dat deze twaalf barokke pareltjes nog tijdens dit barokjaar een plek krijgen in de kerk zelf, want ze zijn stuk voor

stuk in de Sint-Pauluskerk gemaakt. U kunt ze komen bewonderen vanaf maandag 1 oktober en ze blijven alvast hangen t/m 4 november. In die periode kan u de kerk nog elke dag bezoeken van 14u tot 17u.

Claar der Kinderen begon haar kunstopleiding aan de Academie van Lier. Na enkele jaren tekenen en schilderen werd al gauw duidelijk dat fotografie echt haar 'ding' was. Na 7 jaar Fotografie aan o.a. het IKA te Mechelen, specialiseerde ze zich in de Fotokunst aan het SAKS te Lier. Hierop volgden tentoonstellingen te Landen en Heverlee.

De tentoonstelling die u binnenkort in de Sint-Pauluskerk kan zien, 'Ode aan Sint Paulus', liep tot juni 2018 als haar afstudeerproject in galerij 'Art-is-jok' te Lier. Via tactiele fotografische werk wil ze graag de toeschouwer uitnodigen om even stil te staan en aandacht te schenken aan het unieke patrimonium van onze kerk. Door zelf in te grijpen in het beeld, wordt er als het ware een nieuw werk geschapen.

Andere, lopende projecten zijn: "De Witpen leeft' i.s.m. een lokale duivenvereniging te Itegem en 'Vrijdagmarkt, Slaagt de laatste openluchtveiling op de Antwerpse Vrijdagmarkt erin om ons digitaal tijdperk te overleven?".

Caroline De Wever en Armand Storck

RONDE SINT-PAULUSKERK

Apotheek Sint-Paulus

De Sint-Paulusstraat is een vrij jonge straat. Ze werd in 1852-55 getrokken doorheen de tuinen van het Predikherenklooster. De aanleg was een ontwerp van François Verly in 1803. Het is een lijnrechte straat met tramsporen erdoor. De zuidzijde met bijzonder homogene second-empirebebouwing dateert 1855-60. Huizen met gemiddeld drie bouwlagen, fraai geritmeerd door balkons op bewerkte consoles; fel versierde kroonlijsten en een symmetrische opbouw aan weerszijden van het noordportaal van Sint-Paulus.

Ieder huis heeft zijn geschiedenis, in het huis naast de pastorie was vroeger apotheek "Sint-Paulus" gevestigd. Later verhuisde die naar de overkant nr. 35. Vorig jaar namen apothekers Jeff en Marie Roskams-Van den Broeck de zaak over. Jonge dynamische mensen, want zoveel is zeker de buurt verjongd voortdurend.

Op zondag 16 september hielden de bewoners van de Sint-Paulustraat een feest in de tuin van de Sint-Pauluskerk. Het uitgelezen moment om de burens (beter) te leren kennen.

Jeff en Marie waren er al zeker.

Walter Geluyckens

EEN GREEP UIT ONZE POPULAIERSTE FACEBOOK-BERICHTEN

(van september)

1637, lage zon vanuit het Westen

Er is wat geknutseld met deze foto. Eerst wacht je op de juiste lichtinval, laat op de avond, dat korte moment dat de zon over de Schelde bij Sint-Paulus binnenvalt. Dan ga je ergens staan waar je schaduw niet op de grafsteen valt. En als je dan veel geluk hebt dan helpt het zonlicht om de lettergravering te accentueren en kan je de foto later wat bijknippen en draaien. Zo ga je meer denken over dat jaar 1637, omdat je het beter ziet. Pieter Paul Rubens leefde nog, maar zijn vriend en biechtvader Michael Ophovius stierf op 4 november van dat jaar, dus net voor Hendrick, coopman deser stadt. Michael ligt nog altijd een meter of twintig voorbij de gefotografeerde grafzerk begraven. In de Sint-Pauluskerk moet je opletten, of je struikelt over geschiedenis, zeker 's avonds, wanneer de groeven dieper worden.

Hier brandt de lamp!

De firma Van Strijdonck was in 1807 de leverancier van olielampenolie aan de Sint-Pauluskerk te Antwerpen. Volgens de factuur op de foto leverde hij elke maand 6 potten "raepoly" – nu beter bekend onder de naam raapzaadolie. Spijtig dat we niet weten hoeveel liter er in een pot zat. Olielampen werden tot ver in de 19de eeuw gebruikt. Het nadeel van raapzaadolie was dat het een dikke olie is, die langzaam naar de wijk trekt. Ook koekt er onderweg nogal wat vuil aan, zodat de lamp begint te walmen. Er kwamen gedurende die eeuw steeds meer gesofisticeerde lampen en oliën op de markt, die pas bij de intrede van de elektriciteit langzaam uit de huizen verdwenen. En raapzaadolie in 2018? Gebruik het gerust in uw culinaire bereidingen, het is één van de oliën met het minst verzadigde vetgehalte!

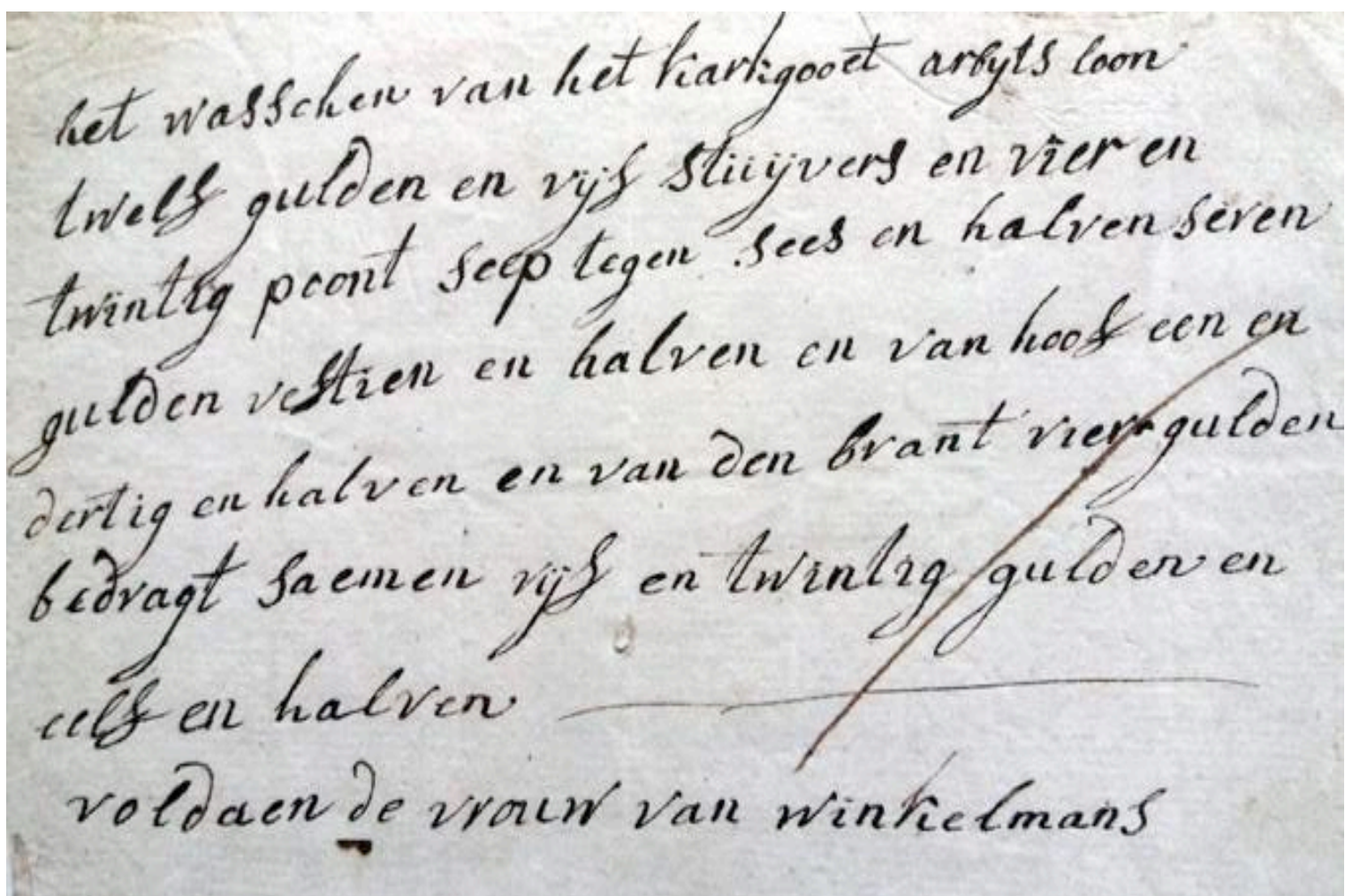

Het wasschen van het karkgoet

In het begin van de 19de eeuw is de Sint-Pauluskerk te Antwerpen parochiekerk van het Schipperskwartier geworden, met pastoor, onderpastoors en bijhorend veel textiel voor de eredienst en andere doeleinden. Dat kerkgoed moet gewassen worden en gelukkig is daar de vrouw van mijnheer Winkelmans, die de klus wil klaren. Haar afrekeningen in sappig Antwerps duiken in de kerkrekeningen op vanaf 1808. Zo weten we dat er vier handelingen werden uitgevoerd die afgerekend werden:

1. De arbeid, waar "arbijtsloon" werd voor gerekend
2. De grondstof, de zeep, "24 poont seep", 12 kilogram, dat moet een serieuze was geweest zijn
3. Het bleekveld, "den hoof" om de was te bleken (er waren uitgestrekte bleekvelden tegen de noordelijke stadswallen, niet ver van de Sint-Pauluskerk en in Borgerhout kennen we nog de Bleekhofstraat)
4. De brandstof om het water te verwarmen, "den brant"

Wat een gezwoeg moet dat geweest zijn, door al die vrouwen, eeuwenlang. En ze bleven anoniem, ze waren "de vrouw van". Van deze wasvrouw kennen we noch de voornaam, noch de achternaam.

het wasschen van het karkgoet arbjts loon
twelf gulden en vijf stuyvers en vier en
twintrig poont seep tegen sees en halven seven
gulden veften en halven en van hoof een en
dertig en halven en van den brant vier gulden
bedragt saemen vijf en twintrig gulden en
eelf en halven
voldaende vrouw van winkelmans

Schildersstoeltje

Ik heb iets met die 17de-eeuwse pompbak in de centrale hal tussen de Sint-Pauluskerk, het voormalige klooster en haar landerijen. Bijna altijd als ik er langs kom, strijk ik even over de koele arduin. Aan de linkerkant zit er een deuk in de rand. Vier engelenkopjes houden elk een koperen eendenbek vast. Er was één

pater die pompte, het water liep in een reservoir en dan konden ze zich met een aantal dominicanen tegelijk wassen. En dat in een tijd dat er in Antwerpen geen pomp binnenshuis te vinden was. Balthazar Moretus, Rockox, Rubens: die moesten hun water in den hof of op de koer gaan

halen. Correctie: hun vrouwelijke dienstboden deden dat. Om het niet over de volkswrouw te hebben: die kon gaan pompen op het plein. Louis Hague was één van de gelukkig vrij talrijke Engelse schilders die in de 19de eeuw Antwerpen bezochten en graag onze kerkinterieurs schilderden. In 1845 zet hij onze hal op papier. Ik denk dat hij op een zeer laag schilderstoeltje zat, want voor de

vergelijkende foto moest ik op de grond zitten. Net zoals op de foto heeft Louis in de ochtend gewerkt. Dan kan je de deuren naar de boomgaard (nu de tuin met de Lourdesgrot) openzetten en valt het zonlicht diep naar binnen. Kijk maar naar de schaduwen. Er zit 175 jaar tussen de aquarel en de foto. Je kunt 7 verschillen zien hoor, maar het zijn gelukkig details. De aquarel bevindt zich in het British Museum in London, in hun inventaris vind je de digitale foto van het werk.

Plantin ontmoet Paulus

Vanaf 7 september kan je in de kruiswegkapel van de Sint-Pauluskerk te Antwerpen gaan kijken naar een bijzondere tentoonstelling, georganiseerd door het Plantin Instituut. Dat is een vzw die opleidingen organiseert over typografie en vormgeving in het Museum Plantin-Moretus en we zijn blij dat ze dit jaar een stekje gevonden hebben in

deze oude kloostergang voor hun jaarlijkse tentoonstelling met de eindwerken van de studenten.

Het gaat over een nieuw gemaakt, digitaal lettertype dat vertrekt van historische voorbeelden. Die voorbeelden kunnen oude boeken zijn, of matrijzen (matrix) of stempels (punches). Vaak zijn die voorbeelden erg klein en de studenten zijn verplicht een microscoop te gebruiken om ze te analyseren. Sommige details zullen ze moeten interpreteren. De boekletters uit de romans van nu verschillen maar weinig van de letters uit de tijd van Plantin. Mensen die lettertypes maken, dienen in de eerste plaats de leesbaarheid en de lezer. Bekende lettersnijders als Garamond leerden dit heel zeldzame ambacht van hun leermeesters. Zo werden bepaalde ontwerpen doorgegeven in de tijd. De opleiding werd dit jaar voor de achtste keer georganiseerd. In het boek achteraan in de kruiswegkapel kan je een selectie van het werk zien van de laatste vijf jaren. Sommige studenten hebben geen letters maar ornamenten of vignetten gemaakt. Dat zijn sierelementen die een tekst kunnen verfraaien of waarmee patronen kunnen worden gemaakt. De tentoonstelling loopt nog tot 26 oktober, elke dag open van 14u tot 17u. De eerste week verwachten we veel buitenlandse gasten, omdat er dan in Antwerpen een internationale conferentie plaatsvindt van lettertype-ontwerpers (ATypI-conferentie). Zo'n 400 buitenlandse ontwerpers komen voor vier dagen lezingen en workshops volgen en we hopen dat een deel van hen de Sint-Pauluskerk zal bezoeken.

Zo, u bent weer mee. Wil u graag meer van deze leuke weetjes lezen en op de hoogte blijven van allerlei activiteiten in de Sint-Pauluskerk? Bezoek dan onze Facebook-pagina 'Sint-Pauluskerk Antwerpen' en word onze vriend! like us! Dank u!

Uw FB-ploeg
(Armand Storck, Walter Geluyckens, Caroline De Wever)

ZONDAG 7 OKTOBER: DE SCHELDEWIJDING!

Of hoe het komt dat Petrus er voor zorgde dat Paulus flink nat werd.

In de Sint-Pauluskerk vertellen we graag aan bezoekers dat de eerste kerk van de dominicanen in Antwerpen werd ingewijd door Albertus Magnus in 1276 ("en ga maar eens achteraan in de schatkamer kijken, daar hangt de originele wijdingsakte", zeggen we er dan bij). Wat we veel minder vaak vertellen is dat er al vier jaar later, in 1280, verschillende altaren gewijd werden in die kerk, waaronder het eerste Maria-altaar. Die wijding gebeurde niet door Albertus, maar door Petrus Sudensis (van Suden). Op dat moment was Petrus wijbisschop van Utrecht. Een wijbisschop is een hulpbisschop die priesters, kerken en altaren mag wijden. In 1280 begint voor de predikheren dus een Mariaverering, die later versterkt wordt door het concilie van Trente en het symbool van de rozenkrans, na de slag van Lepanto in 1571.

Op 7 oktober 1962, dus dag op dag 56 jaar geleden, had de eerste Scheldewijding plaats, maar dat is pas vanaf het 400-jarig bestaan van het Broederschap van de Rozenkrans, in 1971, uitgegroeid tot een processie, waarbij de Maria's van verschillende parochies aanwezig zijn. Die Scheldewijding met processie mag beschouwd worden als de voortzetting van de historische verering van Maria. Op zijn Antwerps gezegd: Antwerpenaren hebben het altijd voor Maria gehad. En dat merk je nog elke dag aan het aantal kaarsjes dat in onze kerk voor haar beeld gebrand wordt.

Toen in 1976 het 700-jarig bestaan van de Sint-Pauluskerk gevierd werd, gingen er 12 Mariabeelden mee in de processie voor de Scheldewijding. In 1984 "paleerde" of versierde Wim Wagemans al 40 jaar het Mariabeeld op de hoek van de Zwartzusterstraat met de Lange Koepoortstraat tijdens Mariaprocessies en Scheldewijdingen. (1)

*Hoewel de stroom en muur en
Burgerwacht haar sterken
Haar sterkste burcht is God
Zijn Moeder en Haar kerken (2)*

Elke godsdienst of verering, die sinds het begin van de mensheid is begonnen, bevat elementen die verwijzen naar of verband houden met een cultus die voorheen bestond. Het wijden, het opdragen van een bron, een rivier, of een zee, behoort tot de oudste uitingen van respect van de mens voor het water als oorsprong, als verwekker van leven, als potentiële bron voor gevaar, als woonst van boze geesten die bedwongen moeten worden.

Het is niet verwonderlijk dat de katholieke gemeenschap in Antwerpen ook voor deze ritus Maria inschakelt als bemiddelaarster, als beschermster. En het is dat wat

we doen tijdens de Scheldewijding.

Als het regent dan blijven de Maria's in principe binnen in de Sint-Pauluskerk. In principe. Verleden jaar, in 2017, hadden de buienradars de signalen uit de hemel verkeerd begrepen en begon het honderd meter na vertrek van de processie te regenen. Pastoor Paul Scheelen voelde zich een tijdje comfortabel droog onder zijn baldakijn, maar moest spoedig zijn geluksgevoel bijstellen, nadat het water op het baldakijn zich verplaatste naar de kleine ruimte tussen zijn nek en de kazuil. Ik ben er zeker van dat *Petrus* Sudensis in de hemel aan de waterknop zat, om die *Paulus* daar beneden eens flink alert te maken voor hij aan de wijding begon.

Op 7 oktober 2018 zal de Scheldewijding volledig anders zijn dan de vorige jaren en niet gelijken op die van de komende jaren. Heraclitus, een Griekse filosoof van rond 500 voor Christus, had iets met water. 2500 jaar later blijft deze gedachte van hem sterk overeind: "geen mens kan tweemaal dezelfde rivier zien, want het is nooit hetzelfde water en het is nooit dezelfde mens". Reden te meer om er dit jaar weer bij te zijn.

7 oktober 2018, 10u30, Sint-Pauluskerk Antwerpen. Misviering met koor, gevolgd door Scheldewijding.

Armand Storck

1. Foto en bericht: Historisch archief Gazet van Antwerpen, 1984
2. Joost van den Vondel, roemddicht op Antwerpen, 1656

FEEST VAN ONZE LIEVE VROUW VAN DE ROZENKRANS

Mariaprocessie met Scheldewijding

Programma:

Te 10.30u plechtige eucharistieviering voorgedaan door pastoor Paul Scheelen. Muzikale omljsting door het vrouwenkoor "**DONNE DOMENICA**"

Omstreeks 11.45u: vertrek van de Processie.

Voorgesteld parcours:

Vertrek uit de Sint Pauluskerk langs Nosestraat – Veemarkt – Korte Doornikstraat – Zirkstraat Hofstraat – Wisselstraat – Grote Markt – Suikerrui – Steenplein.

Rustaltaar op het Steenplein met zegening en Scheldewijding.

Terugweg:

Suikerrui - Oude Koornmarkt - Tempelstraat - Handschoenmarkt (korte stop aan de Kathedraal) - Suikerrui - Grote Markt - Braderijstraat - Oude Beurs - Lange Doornikstraat - Korte Doornikstraat - Veemarkt - Nosestraat

Korte Slotplechtigheid in de kerk

S t . - P a u l u s k e r k

A n t w e r p e n

N

O

G

T

U

R

N

E

Zondag
16u00

25/11/2018

(deuren : 15u30)
Ingang : Veemarkt
Inkom : € 15,- (incl. één drankbon)

Zang :
Ana NAQE (sopraan)
Elise GÄBELF (sopraan)

Muziek :
Kim VAN DEN BREMPT pianist
Ivo VENKOV kapelmeester
Nicolas DE TROYER titularis organist
Wilbert AERTS concertmeester
doorlopend in crypte : drank & versnaperingen

violist

verantw. uitgever : Sint-Paulusparochie tegen armoede - Sint-Paulusstraat 22 - 2000 Antwerpen

ontw. piet de smet int.archi.

S T . - P A U L U S P A R O C H I E T E G E N A R M O E D E

SINT-PAULUSPAROCHIE TEGEN ARMOEDE

UITNODIGING

voor de

NOCTURNE

op zondag 25 november 2018 om 16 uur (deuren 15u30)
(ingang Veemarkt)

Voor de achtste keer kunt u tijdens de Nocturne genieten van hoogkwalitatieve muziek u gebracht door de hierna genoemde professionele musici :

Ana NAQE - sopraan

Elise GÄBELE - sopraan

Wibert AERTS – viool

Kim VAN DEN BREMPT – piano

Ivo VENKOV - piano

Nicolas DE TROYER - orgel

Voor en na, maar ook tijdens het optreden kunnen de aanwezigen rondwandelen en genieten én van de muziek én van het prachtige barokinterieur van de kerk, terwijl men voor een hapje en een drankje terecht kan in de crypte.

De bedoeling van dit initiatief is een antwoord geven aan de armoede die ondanks de sociale welvaart de laatste jaren schrikbarend blijft toenemen. Vele mensen leven in ellendige omstandigheden, vaak verdoken voor de buitenwereld. Regelmatig is er een vraag om een aalmoes, om eten te kunnen kopen, om de energiefactuur of apothekersrekening te betalen, om zich in orde te stellen met de huur, enz... en dit meestal gestaafd met deerniswekkende verhalen. Wij willen die mensen blijven helpen met o.a. : warme maaltijden, sociale begeleiding, huisbezoeken, aandacht voor daklozen, betrokkenheid bij het lot van kinderen, steeds met de betrachting om deze mensen UIT de vicieuze cirkel van de armoede te halen.

Omdat de situatie in Antwerpen zo schrijnend is, willen wij zoveel mogelijk mensen bereiken met de vraag om ons financieel te willen steunen zodat wij diegenen die het écht nodig hebben blijvend zouden kunnen helpen. Met deze NOCTURNE bieden wij u daartoe volgende mogelijkheden :

toegangskarten aan € 15 (incl. drankbon) zijn iedere dag van 14u00 tot 17u00 verkrijgbaar aan de balie in de Sint-Pauluskerk (Veemarkt) - of stuur een mailtje naar walter.steenwegen@scarlet.be

(vergeet niet uw naam en adres en het gewenste aantal karten in uw e-mailbericht te vermelden)

Na overschrijving op rekening BE40 3631 2054 4263 BBRUBEBB van "Sint-Paulus Caritatief" (*in de mededeling: "nocturne 2018 - naam en adres"*) zullen uw karten klaarliggen aan de balie bij de ingang.

sponsoring (*) kan door minimum € 100 (vóór 10 november) te storten op bovenvermelde rekening *met mededeling: "sponsor nocturne 2018 - naam en adres van de sponsor zoals deze in het programmaboekje zal worden opgenomen"*.

Voor een bedrag van minimum € 250 (vóór 10 november) wordt het logo van de sponsor in het programmaboekje gepubliceerd, het volstaat om het logo door te mailen aan jozef.phlipppo@telenet.be

Voor uw financiële steun danken wij u in naam van de mensen in armoedesituaties.

BE40 3631 2054 4263 BBRUBEBB van "Sint-Paulus Caritatief"
Sint-Paulusstraat 22 - 2000 Antwerpen

(*) na ontvangst van de betaling zullen er twee karten klaarliggen aan de balie bij de ingang Veemarkt Antwerpen..

PAROCHIALE COÖRDINATIEKALENDER

oktober

Ma	1	14.00u	Dagelijks bestuur Muziekkapel
Di	2	10.00u	Redactievergadering
Wo	3	10.00u	Opzet van het Mariabeeld voor de processie
		20.00u	"Bloemen noch kransen" i.s.m. Stadsmagazijn
Vr	5	19.30u	Samenkomst ouders eerste communie
Za	6	15.00u	Koninklijke fanfare "De Eendracht" uit Itegem
Zo	7	10.30u	Koormis O.L.V. van de Rozenkrans
		11.45u	Vertrek processie
Vr	12	15.00u	Provinciale raad Sint-Vincentius
Za	13	14.00u	Licht!
Zo	14	10.00u	Koormis O.L.V. van de Rozenkrans - sluiting octaaf
Do	18	10.00u	Studium Generale
Zo	21	9.30u	Vorbereiding viering eerste communie met ouders
		10.30u	Solistenmis – Ortwyn Lowyck, viool
		12.00u	Doop Fleur Brouwers
Di	23	18.30u	Lezing Barok - Wim Nys (deuren open 17.00u)
Do	25	15.00u	Voorstelling "Lulletje" i.s.m. Stadsmagazijn
		20.00u	Voorstelling "Lulletje" i.s.m. Stadsmagazijn
Vr	26	19.30u	2 ^e vergadering met ouders eerste communie
Zo	28	10.30u	Gregoriaanse mis

november

Do	1	10.30u	Orkestmis Allerheiligen
Vr	2	19.00u	Allerzielenviering: Gedachtenisviering overledenen
Zo	4	10.30u	Koormis voor de overledenen van Venerabelkapel
Ma	5	14.00u	Dagelijks bestuur Muziekkapel
Di	6	10.00u	Redactievergadering
Wo	7	14.15u	Lucas - door diaken Frank Morlion
Zo	11	9.30u	Ouders en kinderen voorbereiding
		10.30u	Koorlmis
		12.00u	Lunch kinderen-ouders
Wo	14	14.15u	studie Lucas - door diaken Frank Morlion
		20.00u	"Bloemen noch kransen" - crypte
Za	17	20.00u	Concert AMUZ
Zo	18	10.30u	Solistenmis – Kai-Rouven Seeger, bas-bariton
Wo	21	14.15u	studie Lucas - door diaken Frank Morlion
Vr	23	19.30u	3 ^e vergadering met ouders eerste communie
Zo	25	10.30u	Orkestmis Sint Cecilia
		15.00u	Nocturne
Wo	28	15.00u	Werkgroep liturgie
Vr	30	9.30u	TCT

EUCHARISTIEVIERING SINT-PAULUSKERK

zondag 10.30 u

PASTOOR Paul SCHEELLEN

Onthaal, pastoraal gesprek, doop, huwelijk, uitvaart
pastoor@sint-paulusparochie.be | 0476 34 69 12

PAROCHIESECRETARIAAT

Sint-Paulusstraat 22, 2000 Antwerpen
Dinsdag tussen 10.00u en 12.00u
03 231 33 21

KERKFABRIEK SINT-PAULUS

- Voorzitter Walter Vrinssen
03 231 31 48 of 0477 50 01 90 | kerkfabrieksintpaulus@skynet.be
- Collectiebeheer en afspraken voor kerkgebouw,
leveringen, technische ondersteuning: Caroline De Wever
0479 34 41 26 | carolinedewever@hotmail.com

CONCERTEN EN EVENEMENTEN

- Leo Van achter
0473 97 83 36 | leo.vanachter@skynet.be
- Wilfried Van den Brande: intendant
0477 57 25 31 | muziekinsintpaulus.be
- Nicolas De Troyer: organist-titularis
0486 41 25 82 | nicolasdetroyer@gmail.com

TOERISME EN RONDLEIDING

Sint-Paulusvrienden:

- sintpaulusvrienden@proximus.be
- Walter Geluyckens: 0494 44 82 53
- Leo Vereecken: 0486 57 52 35
- Joris Reymer: 0475 33 80 03

REDACTIE SINT-PAULUSKRANTJE

Ontwerp: E. Vandecauter

Redactie: P. Scheelen, C. De Wever, A. Storck,
W. Geluyckens, L. Van achter, W. Van den Brande,
E. Vandecauter

Beelden: P. Scheelen, A. Storck,
W. Geluyckens, P; De Smet, E. Vandecauter

Teksten en afbeeldingen werden
opgenomen zoals door de auteurs
aan de redactie bezorgd.

grafische vormgeving omslag: Eva Willaert